

2021-11-02

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.krim@regeringskansliet.se

Remissvar

SOU 2021:49 Kommuner mot brott

Barn har rätt att utvecklas utifrån sina förutsättningar och ges rätt till bästa uppnåeliga hälsa. Barn ska skyddas mot alla typer av våld och ges rätt till stöd och behandling.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset välkomnar utredningen Kommuner mot brott, SOU 2021:49

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur det kommunala ansvaret för brottsförebyggande arbete kan lagstadgas och utformas. Utredningen föreslår att det införs en ny lag som anger vilka krav som ska ställas på varje kommun.

I betänkandet föreslås att kommunstyrelsen, eller annan nämnd som fullmäktige särskilt bestämmer, ska ansvara för ledningen av kommunens brottsförebyggande arbete. Kommunfullmäktige ska kontinuerligt hållas informerat om arbetet.

Kommunen ges ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av arbetet. I varje kommun ska det finnas en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet. Kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan träffas med relevanta aktörer.

Varje kommun ska ta fram en lägesbild, göra en kartläggning, innehållande en analys av bland annat orsakerna till de problem som identifieras samt en åtgärdsplan. Arbetet ska kontinuerligt följas upp och eventuellt revidera planen för att minska brott.

Utredningen föreslår att Brå kontinuerligt ska följa upp lagens tillämpning. Brå ska, i samråd med länsstyrelserna, lämna förslag på hur ett sådant uppföljningssystem närmare bör vara konstruerat.

Utredningen föreslår att kommunerna ges möjlighet att ansöka om bidrag för väl motiverade och tidsbegränsade brottsförebyggande åtgärder. Brå föreslås administrera bidraget.

För att hjälpa kommunerna att uppfylla lagen föreslår utredningen att regeringen ger Brå i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, kartlägga vilket stöd som kommunerna har behov av.

Statskontoret föreslås få i uppdrag att, längre fram, utvärdera reformen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker samtliga förslag.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset saknar förslag kring Hälso- och sjukvården

Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetar med flera brottsförebyggande åtgärder i sin verksamhet. Stiftelsen har fokus på fyra prioriterade områden som har bäring på detta remissvar.

Barn som utsatts för våld och familjer där barnmisshandel förekommit får idag allt för sällan stöd och behandling fokuserad på att bryta och förebygga våldet. Fjärde rummet¹ syftar till att i Barnahus samla och koordinera resurser både för stöd och behandling för de våldsutsatta barn som kommer till samhällets kännedom och deras familjer. I modellen ges Barnahus också uppdrag att upprätthålla ett långsiktigt förebyggande arbete med kunskapspåfyllning och fortbildning till de som möter och arbetar med våldsutsatta barn i regionens och kommunernas verksamheter och att samverka med civilsamhällets aktörer i det våldsförebyggande arbetet.

Stöd direkt och parallellt med utredning av våld mot barn kan vara avgörande för att förebygga återfall i våld och vända en negativ utveckling. Vi stöder implementering av Efter barnförhöret², som är en modell för stöd och information till de barn som efter skyddsbedömning återvänder till de föräldrar som misstänkts för barnmisshandel och till deras föräldrar.

Vi utbildar också i och stöder implementeringen av KIBB³, en evidensbaserad behandling för familjer efter barnmisshandel där barnet får bearbeta sin våldsutsatthet och föräldrarna får lära nya strategier och där familjen stärks för att förebygga återfall i våld.

Barn i social utsatthet har en förhöjd risk att själva utsättas för våld, utveckla beteendestörningar eller att dras in i destruktiva sammanhang. Insatser för dessa riskgrupper är ett viktigt förebyggande arbete.

Placerade barns skolresultat är avgörande för deras framtida utveckling, inklusive risken för att hamna i allvarlig kriminalitet. Skolfam⁴ och Letterbox⁵ club i Sverige syftar till att öka deras chans till goda skolresultat.

¹ Det fjärde rummet – en modell för stöd och behandling för barn som utsatts för våld och övergrepp, Bengt Söderström och Åsa Landberg

² Efter barnförhöret - en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnmisshandel, Hans Elfström, Åsa Landberg och Gerd Olofsson

³Prata om våldet, Johanna Thulin

⁴Skolfam 2021, En arbetsmodell som hjälper barn i familjehem

att lyckas i skolan, Sammanställning av resultat- och kvalitetsenkäten för läsåret 2020/2021, Rikard Tordön

⁵ Nyfikenhet till lärande – i ett paket på posten, Sofia Lager Milton

Barn till föräldrar som är i konflikt efter en separation befinner sig ofta i en mycket utsatt situation. Samverkansteam⁶ och screening med Doors syftar till att förebygga en negativ utveckling för dem.

Barn som anhöriga till förälder med allvarlig psykisk eller fysisk sjukdom, funktionsnedsättning, missbruk eller som oväntat avlidit är också utsatta. BRA-samtal⁷ är ett sätt att uppmärksamma dessa barn rätt till information, råd och stöd. Men även att de är en riskgrupp att utsättas för våld och övergrepp.

Vi delar utredningens beskrivning av kommuners centrala roll vad det gäller social och situationell prevention. Vi delar också utredningens beskrivning att flera politikområden berörs samt stödjer modellen som beskrivs i preventionstjärnan (Fig. 5.1). För att fullt ut skapa goda förutsättningar i det brottförebyggande arbetet saknar vi en viktig aktör såsom hälso- och sjukvården. Utredningen har avgränsat sitt arbete och inte berört frågor inom området hälso- och sjukvård. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har erfarenhet från praktiken att detta område ofta berörs inom våra prioriterade områden. Här finns luckor och ibland direkt legala hinder i lagstiftning, som idag påverkar olika aktörers möjligheter till samverkan. Det gäller inte minst placerade barns rätt till en god utbildning där det kan uppstå gränsdragning- och samverkansfrågor mellan kommun och region. Likaså gäller det barn som upplevt våld eller situationer där barn misstänks fara illa eller riskerar att fara illa. Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens beskrivning av ett komplext arbete som kräver samarbete över sektorer för att nå framgång. En sådan aktör är hälso- och sjukvården. Skola och socialtjänst lyder under samma huvudman, medan nästan all hälso- och sjukvård har en region som huvudman. Det innebär behov av att överbygga samverkanshinder mellan huvudmän, inte bara olika förvaltningar i samma kommun.

Stockholm 2021-11-02

Anne-Marie Brodén
Ordförande
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Cecilia Sjölander
Generalsekreterare
Stiftelsen Allmänna Barnhuset

⁶ Slutrapport SAMVERKANSTEAM – för stöd till barn och föräldrar i samband med separation, Marianne Gabriellsson

⁷ Barns rätt som anhöriga – om att göra barn delaktiga, Åsa Lundström Mattsson